

Lagutskottets betänkande

1981/82:1

om utländska medborgares rätt att förvärva fast egendom m. m.

Ärendet

I betänkandet behandlas motionerna 1980/81:1580 av Hadar Cars (fp) och tredje vice talmannen Karl Erik Eriksson (fp) och 1980/81:1581 av Jens Eriksson (m).

I samband med ett studiebesök i Växjö har utskottet inhämtat synpunkter på den lagstiftning som motionerna berör från företrädare för länsstyrelsen i Kronobergs län.

Motionerna

I motion 1580 lämnas en redogörelse för de olika industriella samarbetsprojekt mellan Norge och Sverige som aktualiserats under senare år. Att projekten inte blivit av anser motionärerna delvis bero på psykologiska faktorer, bl. a. stämningar som kvarlever från unionsupplösningen 1905. Enligt motionärerna bör Sverige ta första steget till en förändring av relationerna mellan länderna och därmed visa att vi värdesätter det speciella förhållandet till Norge. Motionärerna pekar på att Sverige kan vara ett intressant objekt för norska investeringar. F. n. finns det emellertid bestämmelser som förbjuder utlänningar att äga fastigheter, aktier m. m. i Sverige. Motionärerna föreslår att dessa regler ändras så att norrmän och norska företag jämställs med svenskar och svenska företag. Ett sådant steg bör leda till att motsvarande restriktioner i Norge undanröjs. Enligt motionärerna bör den föreslagna förändringen tillsammans med frihandeln och den gemensamma arbetsmarknaden kunna bidra till att Norge och Sverige bildar en gemensam hemmamarknad.

På grund av det anförda yrkar motionärerna att riksdagen hemställer att regeringen låter utreda möjligheterna att undanta norska medborgare och juridiska personer från de inskränkningar i rätten att äga mark, aktier m. m. som i Sverige gäller för utlänningar.

I motion 1581 framhålls att allt fler sommarbostäder, markområden och jordbruk försäljs till personer som inte är svenska medborgare. Enligt motionären är denna utveckling olycklig och bör hejdas. Motionären anser att nuvarande regler om utlänningars rätt att förvärva fastigheter i Sverige förefaller mycket generösa med hänsyn till de många försäljningar som skett. Motionären yrkar att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det krävs betydligt hårdare regler för prövning av utländska medborgares förvärv av fast egendom i Sverige.

Vissa regler om utlänningars rätt att förvärva fast egendom, m. m.

På olika områden finns bestämmelser som föreskriver att utländska rättssubjekt eller svenska juridiska personer som står under utländskt inflytande inte alls eller bara efter tillstånd får förvärva viss egendom, utöva viss verksamhet, m. m.

En central plats i detta sammanhang intas av lagen (1916:156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom m. m. Enligt lagen får utländska medborgare förvärva fast egendom eller gruva eller idka gruvdrift bara efter särskilt tillstånd som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. Med utländska medborgare jämställs utländska bolag, föreningar, andra samfälligheter och stiftelser. Inte heller får svenskt handelsbolag vari finns bolagsman, för vilken de i lagen föreskrivna inskränkningarna i rätten att förvärva fast egendom gäller, svenskt aktiebolag vars aktiebrev får ställas till innehavaren eller svensk ekonomisk förening förvärva fast egendom eller gruva eller idka gruvdrift utan tillstånd i varje särskilt fall. Detsamma gäller i fråga om svenskt aktiebolag vars aktiebrev skall ställas till viss man. Sådant bolag kan emellertid undgå tillståndsplikten genom att visst förbehåll, s. k. utlänningsklausul, tas in i bolagsordningen. Klausulen skall gå ut på att utländska rättssubjekt eller tillståndspliktiga svenska rättssubjekt genom teckning eller överlåtelse får förvärva bara en mindre del av bolagets aktier, nämligen vid varje tidpunkt mindre än 20 % av röstetalet för bolagets samtliga aktier och mindre än 40 % av bolagets hela aktiekapital. Aktier som får förvärfas av utländska rättssubjekt brukar kallas fria aktier och andra aktier bundna aktier.

Innehåller bolagsordningen utlänningsklausul – eller strängare föreskrifter – får klausulen inte ändras utan medgivande av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. Sådant medgivande skall inte lämnas om det strider mot väsentligt allmänt intresse att bolagets aktier förvärfas av rättssubjekt för vilket de i lagen föreskrivna inskränkningarna i rätten att förvärva fast egendom gäller. Förvärf av aktie som sker i strid mot klausulen är ogiltigt. Särskilt tillstånd krävs om rörelse eller del av rörelse skall övergå från ett icke tillståndspliktigt till ett tillståndspliktigt rättssubjekt.

I fråga om utländska medborgares förvärf av fastigheter gäller enligt lagen bl. a. att förvärfvillstånd skall meddelas dels om hinder ej möter med hänsyn till allmänt intresse eller förvärfvarens personliga förhållanden, dels om bl. a. fastigheten i fråga förvärfas huvudsakligen för bostadsändamål eller för fritidsändamål. I sistnämnda fall uppställs också vissa krav på att fastigheten är lämpad för ändamålet samt, att förvärfvaren har viss närmare angiven anknytning till Sverige eller att fastigheten inte är belägen inom område där efterfrågan på fritidsfastigheter är så stor att det föreligger risk för stegring av fastighetsvärdena. Också förvärf av bostadsarrenden är underkastade tillståndsplikt om arrendeupplåtelsen avser rätt att uppföra eller bibehålla fritidshus.

Prövningen av tillståndsärenden avseende fritidsfastigheter ankommer i första hand på länsstyrelsen.

Vissa tillämpningsföreskrifter till lagen finns i kungörelsen (1971:705) om utredning och tillstånd i ärende enligt lagen (1916:156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom m. m.

I aktiebolagslagen (1975:1385) finns bestämmelser som inskränker utlänningars rätt att vara stiftare av svenska aktiebolag samt inneha uppdrag som styrelseledamot och verkställande direktör.

Beträffande handelsbolag finns sedan länge regler som begränsar utlänningars rätt att ingå i sådant bolag. Reglerna finns numera i lagen (1968:557) om vissa inskränkningar i rätten att sluta svenskt handelsbolag m. m.

Enligt lagen (1968:555) om rätt för utlänning och utländskt företag att idka näring här i riket får utlänning i princip idka näring här i landet endast efter näringstillstånd, som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer (kommerskollegium). Från denna huvudregel finns dock flera undantag. I lagen regleras också utländskt företags rätt att driva verksamhet här i landet genom s. k. filial.

Vid sidan av de redovisade lagarna finns det bestämmelser om kontroll av utländskt inflytande inom speciella näringsgrenar. För bank- och kreditväsendet finns sådana regler i lagen (1955:183) om bankrörelse och för försäkringsväsendet i lagen (1948:433) om försäkringsrörelse. Andra exempel på bestämmelser om utlänningars verksamhet här i landet finns i sjölagen (1891:35 s. 1), luftfartslagen (1957:297) och tryckfrihetsförordningen.

Regler som syftar till att förhindra att gällande förvärvsförbud kringgås finns i lagen (1925:221) om bulvanförhållanden i fråga om fast egendom och lagen (1934:239) om bulvanförhållanden i fråga om aktier i vissa bolag.

Av betydelse när det gäller såväl svenskars som utlänningars förvärv av fast egendom är slutligen jordförvärvslagen (1979:230) och lagen (1975:1132) om förvärv av hyresfastighet m. m.

Historik

Bestämmelserna i 1916 års lag beträffande utlänningars förvärv av bostads- och fritidsfastigheter fick sin nuvarande utformning år 1975 (prop. 1975:65, LU 1975:27). Tidigare gällde betydligt liberalare regler och i praxis beviljades nästan alltid tillstånd till utlänningars förvärv av fritidsfastigheter. Skärpningen av lagstiftningen föranleddes av att utländska medborgare i ökad omfattning förvärvat fritidsfastigheter i Sverige. Det ansågs att ett ökat utländskt intresse för fritidsfastigheter kunde antas medföra risk för en olämplig prisutveckling. I propositionen framhöll det föredragande statsrådet att de utländska förvärven koncentrerats framför allt till de södra och västra delarna av landet, nämligen till Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Hallands, Värmlands samt Göteborgs

och Bohus län. Vidare påpekade han att efterfrågan redan då utgjorde ett problem i vissa områden där konkurrensen om marken var stor. Dessa problem skulle komma att bli påtagliga också i andra regioner, om den utländska efterfrågan på fritidsfastigheter fick öka i dittillsvarande takt.

Enligt statsrådet medförde en större efterfrågan självfallet att priserna på de efterfrågade fastigheterna kom att stiga. Man kunde förmoda att i utlandet bosatta utländska köpare ofta var kapitalstarka och villiga att betala ett högre pris än vad som normalt kunde erhållas på marknaden. En sådan utveckling ledde till att här bosatta personers möjligheter att förvärva fritidshus försämrades. I sammanhanget påpekades att det övervägande antalet hushåll här i landet saknade eget fritidshus samtidigt som efterfrågan på fritidshus var ganska stor. För dem som var bosatta inom de mest attraktiva områdena kunde det bli svårt att över huvud taget förvärva ett fritidshus på rimligt avstånd från bostadsorten.

På grund av det anförda ansåg statsrådet att länsstyrelsernas tillståndsgivning måste bli mer restriktiv samt att den mera restriktiva tillståndsgivningen borde ta sikte på utländska medborgare utan särskild anknytning till Sverige. Förelåg däremot särskild anknytning till vårt land borde den liberala tillståndsgivningen fortsätta.

I propositionen slogs fast att det inte kunde bli fråga om att utesluta utländska medborgare, som är bosatta utomlands, från att förvärva fritidshus i vårt land. Det kunde nämligen vara till fördel att utlänningar söker sig till Sverige på sin fritid. Utländska förvärv av fritidsfastigheter kunde i vissa delar av landet innebära ett önskvärt tillskott till bebyggelsen som kunde bidra till att landskapet hålls öppet, att möjligheterna att upprätthålla vissa former av samhällsservice ökar och att befintliga men outnyttjade byggnader används på ett nyttigt sätt. I andra delar av landet, där konkurrensen om fritidsbebyggelsen är hård, ansågs läget däremot vara ett annat. Det var i sådana områden som möjligheterna till förvärv av fritidshus borde inskränkas.

Enligt statsrådet borde tillståndsprövningen lämpligen inriktas på en utredning av huruvida en stor efterfrågan råder eller inte. Den restriktivitet vid tillståndsgivningen som borde åstadkommas borde därför enligt hans mening göras beroende av huruvida stor efterfrågan på fritidsfastigheter råder inom det område som tillståndsansökan avser. Vidare framhölls att effekten av den nya regeln skulle – i fråga om utländska medborgare utan särskild anknytning till vårt land – bli att de i stor utsträckning hänvisades till inköp av fritidsfastigheter i områden där stort efterfrågetryck inte råder. Regeln innebar vidare att personer, som är bosatta i landet, inte skulle behöva konkurrera med utomlands bosatta utländska medborgare vid förvärv av fritidsfastigheter i särskilt attraktiva områden.

I propositionen uttalades att uttrycket område borde ges en vidsträckt innebörd och kunna avse en längre kuststräcka, ett skärgårdsområde, ett område vid en större insjö etc. Med den överblick länsstyrelsen i egenskap av

planmyndighet har över bebyggelsen i länet torde den ha goda möjligheter att kunna bilda sig en uppfattning om i vilka områden av länet efterfrågan på fritidsfastigheter är särskilt stor. I tveksamma fall fanns alltid den möjligheten att genom remiss till byggnadsnämnden få ett gott underlag för bedömningen av frågan huruvida stor efterfrågan föreligger eller inte.

I fråga om normerna för länsstyrelsernas tillståndsprövning framhöll lagutskottet – med anledning av ett motionsförslag om att länsstyrelsen genom ett generellt beslut borde kunna göra förvärvsförbudet tillämpligt på länet i dess helhet – bl. a. följande.

Utskottet vill emellertid betona att risken för att den utländska efterfrågan får en allmänt prisuppdrivande effekt på utbudet av fritidsfastigheter är inskränkt till regioner, där det till följd av efterfrågeöverskott råder konkurrens om den tillgängliga sommarhusbebyggelsen. Inom områden, där någon uttalad konkurrenssituation inte föreligger, kan enstaka utländska förvärv inte innebära någon egentlig försvagning av de inhemska köparnas ställning på marknaden. Inte heller kan tillfälliga överpris i samband med dylika förvärv befaras leda till en allmän höjning av prisnivån inom området i fråga.

Med hänsyn härtill finner utskottet det nödvändigt att den förordade restriktiviteten i tillståndsgivningen grundas på en regional bedömning av efterfrågetrycket, så att man söker urskilja inom vilka områden en mera betydande efterfrågan gör sig gällande. Utskottet ansluter sig därför till propositionens förslag om att man bör behålla det nuvarande systemet med en decentraliserad handläggning av dessa tillståndsärenden och att uppgiften att vara tillståndsgivande myndighet även i fortsättningen bör anförtros länsstyrelserna.

Utskottet anförde vidare att motionsförslaget kunde bereda väg för en onödigt stor restriktivitet när det gällde utländska medborgares möjligheter att få tillstånd att köpa fritidshus i vårt land. Som framhållits i propositionen kunde det på olika sätt vara till fördel att utlänningar söker sig till Sverige på sin fritid. Utländska förvärv av fritidsfastigheter kunde enligt utskottet i vissa trakter innebära ett önskvärt tillskott till bebyggelsen, som kunde bidra till att landskapet hålls öppet, att möjligheterna att upprätthålla vissa former av samhällsservice ökar och att befintliga men outnyttjade byggnader kommer till användning på ett nyttigt sätt. Det var enligt utskottets mening angeläget att lagstiftningen öppnar möjlighet att ta till vara fördelar av detta slag även inom län, där konkurrensen om sommarhusbebyggelsen i allmänhet är hård. Förhållandena i det enskilda länet torde alltid vara så varierande, att det inte kunde uteslutas att det finns enskilda objekt vilka med hänsyn till sitt läge bör kunna få inköpas eller arrenderas av utländska medborgare utan att marknadsmässiga olägenheter behöver befaras uppstå. Enligt utskottets mening var länsstyrelserna väl skickade att i samarbete med berörda kommuner förverkliga intentionerna om en sådan nyanserad och flexibel bedömning av hur efterfrågetrycket fördelar sig på olika delar av länet. Utskottet nämnde också att den i motionen förordade lösningen kunde innebära nackdelar så till vida att den möjligen kan tas till intäkt för att man i

utländsk lagstiftning ytterligare inskränker möjligheterna för svenska medborgare att köpa eller arrendera fritidshus utom riket, t. ex. i våra nordiska grannländer.

Avslutningsvis uttalade utskottet följande.

Med anledning av motionen vill utskottet understryka vikten av att den föreslagna förbudsregeln inte ges en alltför stel innebörd i den praktiska tillämpningen. Ibland torde det inte vara praktiskt möjligt att fastslå några absolut fixa gränser för sådana områden inom vilka ett starkt efterfrågetryck kan anses föreligga. Man torde då i stället ha anledning att – i enlighet med tankegångarna i motionen – i viss mån utgå från en bedömning av förhållandena i länet i dess helhet och inom ramen för en sådan helhetsbedömning tillämpa förbudsregeln med ett betydande inslag av elasticitet. Självfallet kan också utvecklingen gå därhän att ett område, där vid en viss tidpunkt fritidsfastigheter inte efterfrågats i större utsträckning, senare blir föremål för stark konkurrens. I ett sådant fall får tillståndspraxis anpassas till marknadskrafternas förändringar. Prövningsorganen får vidare räkna med att en mera restriktiv tillståndsgivning inom sådana områden som f. n. tilldrar sig den utländska fritidsmarknadens intresse kan leda till att de utländska köparnas uppmärksamhet överflyttas till områden som inte tidigare tillhört deras omedelbara intressesfär. Utskottet vill slutligen framhålla att man inom vissa regioner har anledning att uppmärksamma att endast begränsade arealer står till förfogande för fritidsändamål. Detta gäller bl. a. delar av södra Sverige där det på sikt kan bli fråga om brist på lämplig mark. Inom sådana regioner måste tillståndsgivningen ske mot bakgrund av att sommarhustomterna i första rummet bör förbehållas regionens egna inbyggare, så att dessa får möjlighet att förvärva fritidshus på ett rimligt avstånd från bostaden. Med den överblick länsstyrelsen i egenskap av planmyndighet har över bebyggelsen i länet torde den emellertid enligt utskottets uppfattning ha goda möjligheter att kunna låta även sådana faktorer väga med vid tillståndsprövningen.

Utredningsarbete

År 1973 tillkallades utredningen om utländska övertaganden av svenska företag för att göra en *översyn av 1916 års lag*. Utredningen hade i uppdrag att i första hand få fram instrument som sätter samhället i stånd att utöva kontroll över dels utländska uppköp av svenska företag, dels utlandsägda företags verksamhet i Sverige. Utredningen slutförde sitt uppdrag år 1978 genom avlämnande av betänkandet (SOU 1978:73) *Kontroll av utländsk företagsetablering i Sverige m. m.* Utredningen, som inte kunnat enas om ett gemensamt förslag, har i betänkandet framlagt tre förslag till kontroll av utländsk företagsetablering. När det gäller utlänningars förvärv av fritidsfastigheter föreslås inte några mer betydelsefulla sakliga ändringar av gällande rätt.

Betänkandet har remissbehandlats och övervägs f. n. inom justitiedepartementet.

Fritidsboendekommittén (Bo 1978:01) tillkallades 1978 för att utreda frågan om fritidsboendets framtida utveckling. Utgångspunkten för arbetet

är enligt direktiven att olika samhällsgrupper skall ha frihet att välja mellan olika sätt att utnyttja fritiden. I direktiven nämns en rad frågor som närmare bör övervägas. Bl. a. skall kommittén analysera hur önskemålen om olika former för fritidsboende kan komma att utvecklas mot bakgrund av bedömningar av demografiska förändringar, förändringar i arbetstiden och i utländska medborgares efterfrågan på fritidshus. En annan uppgift för kommittén är att föreslå åtgärder för att motverka spekulation i mark som är attraktiv för utbyggnad av fritidsbostäder.

Vissa statistiska uppgifter

Nedan redovisas vissa statistiska uppgifter rörande utländska medborgares förvärv av fritidsfastigheter i Sverige åren 1975–1978. Uppgifterna har inhämtats från fritidsboendeutredningen.

Omfattningen av utländska medborgares förvärv av fritidsfastigheter i Sverige 1975–1978

	Antal förvärv	År				Totalt
		1975	1976	1977	1978	
(1)	Antalet till länsstyrelserna ingivna ansökn.	1 329	1 054	825	1 006	4 214
(2)	Antalet bifallna ansökn.	abs. 1 292	1 005	807	977	4 081
	% av (1)	97,2	95,4	97,8	97,1	96,8
(3)	Antal förvärvare med hemvist i Sv.	abs. 695	776	571	632	2 674
	% av (2)	53,8	77,2	70,8	64,7	65,6
(4)	Antal förvärvare med hemvist i utl.	abs. 615	247	240	356	1 458
	% av (2)	47,6	24,6	29,7	36,4	35,7

Antalet fritidshus år 1975 efter län och antalet förvärv under perioden 1975-1978 av utländska medborgare bosatta i och utanför Sverige

Län	Antal fritidshus 1975 (1)	Ansökan om förvärv från utländska medborgare 1975-1978 (2)		Beviljade förvärv under 1975-1978 därav			
		abs.	% av (1)	utländska medborgare bosatta i Sverige (3)		utländska medborgare bosatta utomlands (4)	
				abs.	% av (1)	abs.	% av (1)
Stockholm	95 200	944	9,9	913	9,6	21	0,2
Uppsala	18 300	161	8,7	156	8,5	4	0,0
Södermanland	22 800	334	14,6	329	14,4	5	0,2
Östergötland	25 700	156	6,0	142	5,5	7	0,3
Jönköping	13 400	103	7,6	20	1,5	83	6,2
Kalmar	10 600	115	10,8	43	4,1	62	5,8
Kronoberg	21 600	362	16,8	5	0,2	357	16,5
Gotland	7 400	20	2,7	10	1,4	10	1,4
Blekinge	10 800	68	6,3	10	0,9	58	5,4
Kristianstad	17 500	354	20,2	75	4,2	240	13,7
Malmöhus	22 800	106	4,6	67	2,9	37	1,6
Halland	26 500	277	10,5	58	2,2	210	7,9
Göteborgs och Bohus län	43 000	230	5,3	159	3,7	59	1,4
Älvsborg	25 600	213	8,3	166	6,5	47	1,8
Skaraborg	12 900	77	6,0	52	4,0	25	1,9
Värmland	21 700	209	9,6	42	1,9	167	7,7
Örebro	16 600	47	2,8	43	2,6	4	0,2
Västmanland	14 600	113	7,7	112	7,7	1	0,0
Kopparberg	38 300	80	2,0	55	1,4	25	0,7
Gävleborg	24 600	61	2,5	62	2,5	8	0,3
Västernorrland	22 000	50	2,3	50	2,3	0	0,0
Jämtland	24 200	60	2,5	43	1,8	16	0,7
Västerbotten	26 300	23	0,9	15	0,6	8	0,3
Norrbotten	25 700	51	2,0	47	1,8	4	0,2
Summa	588 100	4 214	7,2	2 674	4,5	1 458	2,5

Utskottet

I betänkandet behandlas två motioner beträffande utländska medborgares rätt att förvärva fast egendom m. m. i Sverige.

På olika områden finns bestämmelser som föreskriver att utländska rättssubjekt eller svenska juridiska personer som står under utländskt inflytande inte alls eller bara efter tillstånd får förvärva viss egendom, utöva viss verksamhet m. m.

En central plats i detta sammanhang intar lagen (1916:156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom m. m. Enligt lagen får utländska medborgare förvärva fast egendom eller gruva eller idka gruvdrift bara efter särskilt tillstånd som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. Med utländska medborgare jämföras utländska bolag, föreningar, andra samfälligheter och stiftelser. Inte heller får svenskt handelsbolag vari finns utländsk bolagsman, svenskt aktiebolag vars aktiebrev får ställas till innehavaren eller svensk ekonomisk förening förvärva fast egendom eller gruva eller idka gruvdrift utan tillstånd i varje särskilt fall. Detsamma gäller i princip beträffande svenskt aktiebolag, vars aktiebrev skall ställas till viss man. Sådant bolag kan emellertid undgå tillståndsplikten genom att visst förbehåll, s. k. utlänningsklausul, tas in i bolagsordningen. Klausulen skall gå ut på att utländska rättssubjekt eller tillståndspliktiga svenska rättssubjekt får förvärva bara en viss mindre del av bolagets aktier. Innehåller bolagsordningen utlänningsklausul får klausulen inte ändras utan medgivande av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

I fråga om utländska medborgares förvärv av fastigheter gäller enligt lagen bl. a. att förvärvstillstånd skall meddelas dels om hinder ej möter med hänsyn till allmänt intresse eller förvärvarens personliga förhållanden, dels om fastigheten i fråga förvärvas huvudsakligen för bostadsändamål eller för fritidsändamål. Beträffande fritidsfastigheter gäller härutöver att fastigheten skall vara lämpad för ändamålet samt dessutom att förvärvaren skall ha viss närmare i lagen angiven anknytning till Sverige eller att fastigheten inte är belägen inom område där efterfrågan på fritidsfastigheter är så stor att det föreligger risk för stegring av fastighetsvärdena. Också förvärv av bostadsarrenden är underkastade tillståndsplikt, om arrendeupplåtelsen avser rätt att uppföra eller bibehålla fritidshus.

Prövningen av tillståndsärenden avseende fritidsfastigheter ankommer i första hand på länsstyrelsen.

I motion 1980/81:1581 framhålls att allt fler sommarbostäder, markområden och jordbruk försäljs till personer som inte är svenska medborgare. Enligt motionären är denna utveckling olycklig och bör hejdas. Motionären anser att nuvarande regler om utlänningsars rätt att förvärva fastigheter i Sverige förefaller mycket generösa med hänsyn till de många försäljningar som skett. Motionären yrkar att riksdagen som sin mening ger regeringen till

känna att det krävs betydligt hårdare regler för prövning av utländska medborgares förvärv av fast egendom i Sverige.

Utskottet erinrar om att reglerna i 1916 års lag beträffande förvärv av fritidsfastigheter fick sin nuvarande utformning 1975. Tidigare gällde betydligt liberalare bestämmelser på området. Syftet med 1975 års lagstiftning var att tillståndsgivningen skulle bli mera restriktiv när det gäller utländska medborgare utan särskild anknytning till Sverige. Däremot ansågs någon ändring av tillståndsgivningen inte böra ske i fråga om utlänningar med särskild anknytning till vårt land.

Enligt utskottets mening får det alltjämt anses motiverat med en liberal tillståndsgivning i fall då utländska medborgare, som är bosatta här eller eljest har särskild anknytning till Sverige, önskar förvärva fritidsfastigheter. I fråga om andra utlänningars förvärv av fritidsfastigheter ger gällande regler utrymme för den restriktivitet i tillståndsgivningen som kan anses erforderlig. Utskottet vill i sammanhanget hänvisa till den ovan (s. 7 och 8) redovisade statistiken för åren 1975–1978. Av statistiken framgår att antalet fritidsfastigheter, som utländska medborgare utan särskild anknytning till Sverige önskat förvärva, är förhållandevis litet. Endast i vissa län, främst Kronobergs, Kristianstads och Hallands län, förekommer det i någon mer betydande utsträckning att sådana utländska medborgare förvärvar fritidsfastigheter. Vad särskilt gäller förhållandena i Kronobergs län har företrädare för länsstyrelsen inför utskottet upplyst att det helt övervägande antalet förvärv gjorts av danska medborgare.

Med hänsyn till det anförda anser utskottet inte att motion 1581 bör föranleda någon vidare åtgärd från riksdagens sida. Skulle utvecklingen visa att reglerna i 1916 års lag behöver skärpas ytterligare, förutsätter utskottet att regeringen tar de erforderliga initiativen.

I motion 1980/81:1580 hänvisas till de olika industriella samarbetsprojekt mellan Norge och Sverige som aktualiserats under senare år. Att projekten inte blivit av anser motionärerna delvis bero på psykologiska faktorer, bl. a. stämningar som kvarlever från unionsupplösningen 1905. Enligt motionärerna bör Sverige ta första steget till en förändring av relationerna mellan länderna och därmed visa att vi värdesätter det speciella förhållandet till Norge. Motionärerna pekar på att Sverige kan vara ett intressant objekt för norska investeringar. Motionärerna föreslår att de bestämmelser som förbjuder utlänningar att äga fastigheter, aktier m. m. i Sverige ändras, så att norrmän och norska företag jämställs med svenskar och svenska företag. Enligt motionärerna bör en sådan ändring i kombination med frihandeln och den gemensamma arbetsmarknaden kunna bidra till att Norge och Sverige bildar en gemensam hemmamarknad.

På grund av det anförda yrkar motionärerna att riksdagen hemställer att regeringen låter utreda möjligheterna att undanta norska medborgare och juridiska personer från de inskränkningar i rätten att äga mark, aktier m. m.

som i Sverige gäller för utlänningar.

Utskottet kan inte dela motionärernas uppfattning att norska medborgare och norska juridiska personer generellt bör undantas från tillämpningsområdet för 1916 års lag och andra författningar som förbjuder utlänningar att förvärva fastigheter och aktier samt idka näring m. m. i Sverige eller som inskränker deras möjligheter härvidlag. Skäl saknas för att i förevarande sammanhang behandla norska medborgare annorlunda än exempelvis danska och finska. Liksom hittills får det i stället avgöras från fall till fall, om utländska medborgare skall tillåtas att köpa fastigheter, vissa aktier m. m. i vårt land. I den mån det på speciella områden finns anledning att göra undantag förutsätter utskottet att regeringen tar initiativ till erforderliga lagstiftningsåtgärder.

Utskottet avstyrker således bifall till motion 1580.

Utskottet hemställer

1. beträffande *undantag för norska medborgare* att riksdagen avslår motion 1980/81:1580.
2. beträffande *utlänningars fastighetsförvärv* att riksdagen avslår motion 1980/81:1581.

Stockholm den 22 september 1981

På lagutskottets vägnar

LENNART ANDERSSON

Närvarande: Lennart Andersson (s), Bernt Ekinge (fp), Inger Lindquist (m), Ivan Svanström (c), Stig Olsson (s), Elvy Nilsson (s), Joakim Ollén (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Martin Olsson (c), Ingemar Konradsson (s), Olle Aulin (m), Owe Andréasson (s), Marianne Karlsson (c), Bengt Silfverstrand (s) och Margot Håkansson (fp).

